

Aanpak: Gezinscoaching

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- Dienst Gezondheid en Jeugd
- MEE Drechtsteden
- Leger des Heils

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

Sinds 2005 wordt voor gezinnen met meervoudige en complexe problematiek gebruik gemaakt van deze aanpak. Het betreft gezinnen waarin de ontwikkeling van het minderjarige kind in gevaar is en waar geen vertrouwen meer is in de reguliere zorg. Veelal is er rond deze gezinnen sprake van een beperkt sociaal netwerk of ontbreekt dit.

Inzet van een gezinscoach is erop gericht om de gezinsproblemen te inventariseren en de juiste hulpverlening voor het gezin te regelen. Of om de hulpverleners binnen het gezin rond de tafel te krijgen en gezamenlijk met het gezin afspraken te maken. De gezinscoaching richt zich met name op de coördinatie van de hulpverlening.

De gezinscoaches zijn afkomstig uit de volgende organisaties: GGD Zuid-Holland Zuid, Leger des Heils, MEE Drechtsteden en Aafje.

Op dit moment krijgen ongeveer 45 gezinnen zorg en ondersteuning via de gezinscoaching.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft de aanpak 'Gezinscoaching' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	✓ De gemeente en de netwerkpartners beschrijven allen als doelgroep van de aanpak gezinnen met meerdere, complexe problemen op drie of meer leefgebieden. Ook ligt de nadruk op een thuiswonend kind, jonger dan achttien jaar.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	✓ De gemeente weet ongeveer hoeveel gezinnen met complexe problemen zich binnen de gemeentegrenzen bevinden en in welke wijken ze met name wonen.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ De netwerkpartners zijn eensgezind in hun antwoord. Het meldpunt Zorg en Overlast wordt door allen genoemd.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ De gemeente stelt dat alle professionals die betrokken zijn (geweest) bij het gezin, kunnen melden. De netwerkpartners noemen een breed spectrum van organisaties die de gezinnen aanmelden.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ De gemeente beschrijft als uitgangspunten het vertrouwen terugwinnen van het gezin in de reguliere hulpverlening, én het werken aan (opvoedkundige) competenties binnen het gezin.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	✓ Het activeren van het sociale netwerk wordt gezien als een belangrijk te behalen resultaat van de gezinscoach. De gezinscoach inventariseert het sociale netwerk en een van de doelen is het (opnieuw) activeren van het netwerk.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ De inzet van de hulpverlening is afgestemd op de totale gezinsproblematiek.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR	✓ In de nota 'Opgroeien en opvoeden in Dordrecht, jeugdagenda 2011-2014' is beleid geformuleerd, waarin de aanpak van probleemjongeren in Dordrecht is uitgewerkt, inclusief de gezinnen waarin zij leven. De visie op de doelgroep van deze aanpak staat eveneens in bovenstaande nota beschreven, maar is ook te lezen in het 'Activiteitenplan GGD ZHZ 2012'.
	De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	✓ De netwerkpartners beschrijven de doelen dat het gezin weer grip moet krijgen op het leven, dat de ouders beter in staat moeten zijn om de opvoedkundige taken te volbrengen, maar ook weer gebruik willen maken van de reguliere hulpverlening.
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ Netwerkpartners beschrijven de periodieke evaluatie op casusniveau. Dit resulteert in een inhoudelijke verantwoording/evaluatie per half jaar richting de gemeente.</p> <p>✓ Op basis van de evaluatie worden verbeterpunten meegenomen in besluiten over de subsidie voor de aanpak.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	✓ De ondervraagden geven unaniem aan dat er één persoon is voor het gezin die de zorg en ondersteuning coördineert.
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	✓ De ondervraagden geven aan dat de doorzettingsmacht is geregeld.
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	<p>✓ In de gezinscoach-pool participeren diverse organisaties, van waaruit de gezinscoach wordt aangewezen. Het merendeel geeft aan dat er selectie-eisen zijn voor de gezinscoach. De gezinscoach kan gebruik maken van de deskundigheden in de gezinscoach-pool tijdens het tweewekelijkse-overleg. De gemeente laat weten over de caseload dat dit met de gezinscoach wordt besproken. Een van de netwerkpartners noemt in het kader van de caseload de onderling gemaakte prestatieafspraken.</p> <p>LET OP: Twee netwerkpartners zijn van mening dat er over de maximale caseload geen afspraken zijn gemaakt.</p>
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	✓ Alle ondervraagden geven aan dat er wordt gewerkt met een gezamenlijk plan per gezin.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	✓ In de aanpak staat de integrale aanpak van de totale gezinsproblematiek centraal.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ De ondervraagden zijn allen van mening dat er outreachend wordt gewerkt en beschrijven ieder hun werkwijze. Ook wordt gebruik gemaakt van de presentie-methodiek; een methode waarin de gezinscoach dichtbij en naast het gezin staat en actief met het gezin aan de slag gaat. Het gezin wordt bij alle stappen betrokken en is aanwezig bij het overleg met andere betrokkenen en hulpverleners.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✗ Zowel de gemeente als de netwerkpartners geven aan dat de aanpak wordt afgesloten als het gezin niet meer wil meewerken of niet meer openstaat voor hulpverlening. Dit is opmerkelijk omdat de aanpak voor gezinnen bedoeld is, die weinig tot geen vertrouwen hebben in de reguliere hulpverlening. Volgens drie van de vier ondervraagden worden er geen dwang- en drangmaatregelen ingezet. Eén netwerkpartner denkt hier anders over en geeft als voorbeeld een dreigende uithuisplaatsing, of het nemen van een maatregel als het gezin niet wil meewerken aan oplossingen.

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente financiert de aanpak en maakt hierover resultaatafspraken met de uitvoerende partijen.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✗ Er is geen opschaling geregeld. Knelpunten worden besproken in het gezinscoachpool-overleg. Over het opschalen of handelen bij stagnatie in de zorg is ook in de genoemde documenten niets gevonden.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✗ Er zijn weinig partijen verbonden aan de aanpak. Onderwijs wordt bijvoorbeeld gemist, terwijl een van de kenmerken van de toelating tot deze aanpak een kind jonger dan achttien jaar is.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ Er zijn geen schriftelijke afspraken over de wijze van samenwerking binnen deze aanpak.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✓ Alle ondervraagden geven hetzelfde antwoord; de medewerkers hebben voldoende bevoegdheden om besluiten te nemen over de zorg en ondersteuning in het gezin.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ De netwerkpartners en de gemeente geven aan dat er afspraken zijn over het delen van informatie en dat zich daarbij geen problemen voordoen.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	X De aanpak duurt maximaal 40 uur. Het is niet duidelijk of dit aantal opgehoogd wordt als de resultaten voor het gezin nog niet zijn behaald.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	X De gemeente en de netwerkpartners zijn het niet met elkaar eens of er wel of geen afspraken zijn gemaakt om te voorkomen dat deze gezinnen moeten wachten op de benodigde zorg en ondersteuning. Een netwerkpartner stelt wel dat het gezin voorrang krijgt op de wachtlijst.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✓ De gemeente en de netwerkpartners zijn duidelijk over de gemaakte afspraken over het vervolg van de aanpak. Na afronding zijn er nog drie momenten waarop er door de gezinscoach opnieuw contact wordt gezocht met het gezin, te weten na 3, 6 en 12 maanden.